



Foto: Riekelt Pasterkamp

Vertegenwoordigers van NIDV-deelnemers maakten op 1 juni op de vliegbasis Leeuwarden kennis met een van de twee Nederlandse F-35's.

Industrie maakt kennis met F-35

De F-35 is meer dan een vliegtuig. Zoveel werd duidelijk tijdens de Industriedag F-35 op de eerste dag van juni op de vliegbasis Leeuwarden.

Uiteraard kwamen de 50 vertegenwoordigers van bij de NIDV aangesloten bedrijven af op het gloednieuwe gevechtsvliegtuig van de Koninklijke Luchtmacht. Ze wilden met eigen ogen de uit de Verenigde Staten overgevlogen F-002 zien.

Twee F-35's zijn sinds maandag 23 mei in Nederland voor zogenaamde belevingsvluchten in de omgeving van de vliegbases Leeuwarden en Volkel. Daarmee is Nederland het eerste Europese land dat met het toestel kennis kan maken. Voor de Nederlandse luchtvaartindustrie is dit een heuse mijlpaal. De toestellen zullen ook te zien zijn tijdens de Luchtmachtdagen in Leeuwarden op 10 en 11 juni. Op 14 juni keren de Nederlandse F-35's terug naar hun Amerikaanse basis, Edward Air Force Base in Californië.

Volgens commodore Mario Verbeek, directeur Materiële Instandhouding van de Koninklijke Luchtmacht, is de F-35 meer dan een vliegtuig. "Het project heeft de potentie van 1600 banen en 13 miljard euro omzet. Er liggen kansen voor de BV Nederland. Daarbij moeten we als bedrijfsleven en overheid niet concurreren met elkaar, maar samenwerken."

Lees verder op volgende pagina

De F-35 is een internationaal project waaraan tientallen bedrijven uit de negen deelnemende landen werken. De grootste betrokken bedrijven komen uit de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, maar ook Nederlandse bedrijven zijn betrokken bij de ontwikkeling. De bedrijven zijn verenigd in het NIFARP. Michiel van der Maat, voorzitter van het NIFARP, zegt: "Als Nederlandse industrie leveren wij innovatieve onderdelen en diensten voor de F-35. Stuurvlakken, motoronderdelen en deuren worden in Hoogeveen gemaakt, onderdelen voor energie- en klimaatbeheersingssystemen worden in Almelo geproduceerd, elektrische bekabeling en motorenonderhoud komen uit Hoogerheide, trainingssystemen zijn in Leiden en Amsterdam ontwikkeld, landingsgestelonderdelen en de vanghaak worden in Helmond geproduceerd. Het wordt internationaal gezien als meespelen in de Champions League van de luchtvaartindustrie."

René de Koning van OneLogistics wil door 'slim en innovatief' handelen de complete Europese logistiek van het project naar Nederland halen. "We zijn een gateway voor de Europese gebruikers van de F-35. Europa ligt in de achtertuin van Schiphol en de Rotterdamse haven. Daarbij moeten we vooral LCW in Woensdrecht pitchen."

Faciliteit motoronderhoud F-35 rond

De financiering van een nieuwe faciliteit voor het onderhoud van F-35-motoren op het Logistiek Centrum Woensdrecht (LCW) is rond.



Foto: Riekelt Pasterkamp

De motor van de F-35 wordt vanaf 2019 in de nieuwe faciliteit op het Logistiek Centrum Woensdrecht onderhouden.

3400 manjaren aan werk en voor 800 miljoen euro omzet. Dat is goed voor de werkgelegenheid. In de regio West-Brabant en Zeeland, maar ook voor toeleveranciers in de rest van Nederland. Daarnaast blijft belangrijke en hoogwaardige kennis in Nederland en daar kunnen bedrijven nu en in de toekomst van profiteren."

De partijen zetten vaart achter de bouw van de faciliteit. Het is de bedoeling dat de F-135-motor, een type F-35-motor, vanaf 2019 in de nieuwe faciliteit wordt onderhouden. In dat jaar komen ook de eerste F-35-gevechtsvliegtuigen naar Nederland. Vorig jaar kwam Defensie overeen dat het LCW ook de motoren van de Italiaanse F-35's gaat onderhouden.

Defensie, het ministerie van Economische Zaken en de provincie Noord-Brabant kwamen op 3 juni de verdeling van de benodigde 88 miljoen euro voor de nieuw te bouwen faciliteit overeen: 50 procent door Defensie; 25 procent door Economische Zaken en 25 procent door de provincie Noord-Brabant. De faciliteit wordt eigendom van de Staat. Het is de bedoeling dat de investering in de loop van de jaren wordt terugverdiend. De exploitatie gebeurt door Defensie en een private partner.

Minister Henk Kamp van Economische Zaken: "De faciliteit in Woensdrecht zorgt naar verwachting voor minimaal

Nieuwe faciliteit voor Airborne Services

Op 24 mei is de nieuwe faciliteit van Airborne Services op het Logistiek Centrum Woensdrecht (LCW) officieel geopend door luitenant-generaal Sander Schnitger, commandant van de luchtmacht.

Tijdens het evenement werd er een set NH90 rotorbladen overhandigd als een symbolische start van de onderhoudsactiviteiten aan rotorbladen van helikopters.

“Vandaag vieren we een voorbeeld van de CLSK 3.0 manier van werken: samenwerking door open communicatie, ondernemerschap en focus op innovatie”, aldus generaal Schnitger.

Commodore Mario Verbeek, naast directeur Materiele Instandhouding ook commandant LCW, gaf zijn visie op de samenwerking binnen het ecosysteem in Woensdrecht. “Het verminderen van de doorlooptijden en kosten van het onderhoud, inclusief het verhogen van de flexibiliteit zijn potentiële voordelen in de samenwerking met commerciële bedrijven”. Arno van Mourik, CEO van Airborne, vulde aan dat het LCW unieke voordelen biedt zoals een beveiligde basis, medegebruik van bestaande infrastructuur en samenwerking met het aanpalende Business Parc Aviolanda. “Wij kijken uit naar de verdere groei van de samenwerking met de luchtmacht, *Original Equipment Manufacturers*, bedrijven en instituten in het onderhoud van composiet constructies.”

Trio bezoekt operationele commando's

Met Hans de Boer (voorzitter VNO/NCW) en Karla Peijs (voorzitter NIDV) bezoekt de Commandant der Strijdkrachten, generaal Tom Middendorp, de afgelopen tijd alle operationele commando's.

Na het Commando Luchtstrijdkrachten en het Commando Landstrijdkrachten was het eind mei de beurt aan het Commando Zeestrijdkrachten. Het trio was met een aantal leidinggevenden uit het bedrijfsleven te gast bij het Marinebedrijf in Den Helder.

Op Facebook maakte generaal Middendorp melding van het bezoek. “Of het nu gaat om veiligheid, kennisontwikkeling of innovatie; bij de marine weten Defensie, bedrijfsleven en kennisinstituten elkaar goed te vinden. We hebben elkaar harder dan ooit nodig en daar gaan we samen verder aan werken.”



Met Hans de Boer (voorzitter VNO/NCW) en Karla Peijs (voorzitter NIDV) bezoekt de Commandant der Strijdkrachten, generaal Tom Middendorp, het Marinebedrijf in Den Helder.

ASD richt zich op Maritime Security

De NIDV is lid van de AeroSpace and Defence Industries Association of Europe (ASD). De ASD vertegenwoordigt in Brussel de gemeenschappelijke belangen van Europese luchtvaart-, ruimtevaart-, defensie- en veiligheidsindustrieën.

Primaire taak is de bevordering en ondersteuning van een concurrerende positie van de verzamelde industrieën. Daarom zijn EU-beleidsmakers de belangrijkste gesprekspartners voor de ASD. De ASD kent 4 *businessunits* (*Civil Aviation, Space, Security, Defence*).

De Units *Security* en *Defence* hebben in december vorig jaar besloten een specifieke *taskforce* in het leven te roepen die zich richt op *Maritime Security*.



Foto: Georges Hoeberechts

De ASD vertegenwoordigt in Brussel de gemeenschappelijke belangen van Europese luchtvaart-, ruimtevaart-, defensie- en veiligheidsindustrieën.

De *taskforce* zal met haar eigen netwerk gemeenschappelijke activiteiten en prioriteiten in de omgeving van Europese beleidsmakers moeten identificeren. Een van de middelen is om een actieplan voor de Europese Commissie op te stellen. Dit actieplan omvat een set van aanbevelingen die de visie van de industrie kunnen ondersteunen en bevorderen. Het bij elkaar brengen van behoeften met bestaande middelen en innovatieve ontwikkelingen moet een efficiënte EU-strategie voor *Maritime Security* verder versterken.

De *taskforce* is samengesteld uit vertegenwoordigers uit de industrie. Voorzitter is Nicolas Renard (Dassault), Pieter Voeten (EASP AIR/NL) is vicevoorzitter. Voeten: "De risico's en gevaren voor hinderlijke interferenties zijn evident. Binnen

de Nederlandse industrie is nog een wereld te winnen in vergelijking tot de aanpak en inbreng van de grote landen. Je merkt dat industriële politiek tussen overheid en industrie daar veel meer hand in hand gaan. En dat werkt goed voor alle spelers. Als een van mijn agendapunten zie ik de noodzaak om kansen en kennis die hier worden gepresenteerd door te linken binnen de Nederlandse Gouden Driehoek".

EDA goed op weg met actieplan MKB

Het Europese Defensie Agentschap is goed op weg met haar actieplan voor het midden- en kleinbedrijf.

Nadat in maart 2013 een MKB-actieplan en in 2014 een MKB *Supply Chain Action Plan* werden aanvaard door de lidstaten en op basis daarvan in 2015 aangepaste richtlijnen voor de MKB toegang tot de defensiemarkt werden aangenomen, werkt het EDA aan de verdere uitwerking ervan.

Lees verder op volgende pagina

In 2016 betekent dit dat er verder wordt gewerkt aan de implementatie van de richtlijnen, er een handboek voor MKB wordt opgesteld, er op de EDA-website een speciale 'SME corner' wordt ingericht, een SME-platform is opgericht en er speciale MKB adviseurs door het EDA zijn aangetrokken. Meer informatie op: [https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/samll-and-medium-sized-enterprises-\(smes\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/samll-and-medium-sized-enterprises-(smes))

Het handboek is beschikbaar op de EDA website <https://www.eda.europa.eu/info-hub/publications/publication-details/pub/handbook-for-defence-related-smes>.

In het najaar van 2016 zal een voortgangsrapport beschikbaar komen met daarin een evaluatie van de nu beschikbare MKB richtlijnen. John Jansen (j.jansen@nidv.eu) is betrokken bij deze voor het MKB interessante ontwikkeling.

NIDV Masterclass Koninklijke Marine

In nauw overleg met de Koninklijke Marine vindt op dit moment de voorbereiding plaats van de NIDV Masterclass Koninklijke Marine, die naar verwachting in de laatste week van september en de eerste week van oktober zal worden gehouden.

Bij de evaluatie van de masterclasses in 2015 bleken de deelnemers voorkeur te geven aan een programma dat is verdeeld over meerdere weken. De masterclass KM zal daarom twee weken beslaan, met een tweedaags programma in de eerste week en een twee- of driedaags programma in de tweede week. Als het definitieve programma bekend is zult u via de website en nieuwsbrief van de NIDV worden geïnformeerd. De cursusbeschrijving van deze masterclass kunt u aanvragen bij de organisator: CHAP Consultancy t.a.v. Chris Parthesius, tel. 06 12527132 of chapconsultancy@hotmail.com



Foto: Defensie

NIDV Masterclass Koninklijke Marine wordt naar verwachting dit najaar gehouden.

NIDV ondersteunt DIC 2016

De NIDV ondersteunt de Defensie Innovatie Competitie 2016 (DIC 2016).

Het ministerie van Defensie daagt innoverend Nederland uit om mee te denken hoe Defensie efficiënter en duurzamer kan omgaan met energie bij haar missies. Het thema sluit aan bij de begin 2016 door de minister van Defensie aan de Tweede Kamer aangeboden Operationele Energiestrategie.

De DIC 2016 richt zich op het Nederlandse midden- en kleinbedrijf en start-ups om met nieuwe, originele ideeën te komen voor dit thema. De winnaar ontvangt van Defensie een ontwikkelopdracht van 200.000 euro om het voorstel te demonstreren. Op 7 juli is er een voorlichtingsdag op de Kromhoutkazerne in Utrecht. De voorstellen moeten op 22 augustus zijn ingediend. Aanmelden met naam en bedrijfsnaam via dic@mindef.nl.

De NIDV ondersteunt ook de Veiligheid- en Innovatiecompetitie (VIC) die door het Ministerie van V&J wordt georganiseerd. Zie daarover de informatie op de NIDV site. Meer informatie over de competitie is te vinden via Tendersnet. Informatie over beide competities bij Gerben Seevinck van de NIDV: g.seevinck@nidv.eu

Agenda NIDV 2016

10 en 11 juni	Leeuwarden	Luchtmachtdagen
13 t/m 16 juni	Parijs	Eurosatory
20 juni	Rotterdam	NMC ledenvergadering
21 t/m 23 juni	Amsterdam	MAST
7 juli	Utrecht	Voorlichtingsdag DIC 2016
31 augustus	Duiven	Regiobijeenkomst D-DMO
28 september	Den Haag	NIDV Projectendag
3 t/m 5 oktober	Rotterdam	Technet2016
17 t/m 21 oktober	Parijs	Euronaval
31 oktober	Den Haag	DEFAT-dagen
15 en 16 november	Rotterdam	International Aerospace & Defence Summit
16 november	Rotterdam	B-to-B meeting voor standhouders op NIDV Symposium & Tentoonstelling
17 november	Rotterdam	NIDV Symposium & Tentoonstelling

Stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid (NIDV)

Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag

T: (070) 364 48 07
F: (070) 365 69 33

info@nidv.eu
www.nidv.eu

Indien u deze nieuwsbrief niet wenst te ontvangen kunt u zich [hier uitschrijven](#).